

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Tradus și revizuit de IER (ier.gov.ro)

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

DECIZIE

Cererile nr. 14224/15 și 50977/15
Ghiorghe-Marius DÎRJAN împotriva României
și Marian-Valentin ȘTEFAN împotriva României

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită la 15 aprilie 2020 într-o cameră compusă din:

Jon Fridrik Kølbro , *președinte*

Iulia Antoanella Motoc,

Branko Lubarda,

Carlo Ranzoni,

Stéphanie Mourou-Vikström,

Georges Ravarani,

Péter Paczolay, *judecători*,

și Andrea Tamietti, *grefier de secție*,

Având în vedere cererile menționate anterior, introduse la 14 aprilie 2015 și la 4 ianuarie 2016,

având în vedere observațiile formulate de Guvernul pârât și cele prezentate ca răspuns de reclamanți,

după ce a deliberat în acest sens, pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. Reclamantul din cererea nr. 14224/15, dl Ghiorghe-Marius Dîrjan (numit în continuare „primul reclamant“), este un resortisant român, născut în 1966 și are domiciliul în Brașov.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

2. Reclamantul din cererea nr. 50977/15, dl Marian-Valentin Ștefan (numit în continuare „al doilea reclamant“), este un resortisant român, născut în 1992 și are domiciliul în București. A fost reprezentat în fața Curții de I.M. Peter, avocat în București.

3. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de doamna O. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, agentul guvernamental al României pentru Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

A. Circumstanțele cauzei

4. Faptele cauzei, astfel cum au fost expuse de către părți, pot fi rezumate după cum urmează.

1. Detenția reclamanților și condițiile materiale de detenție

5. Din 16 septembrie 2013 până la 28 aprilie 2015, primul reclamant a fost privat de libertate în Penitenciarul Miercurea Ciuc pentru a executa o pedeapsă de șapte ani de închisoare. În formularul cererii sale, acesta denunța condițiile materiale de detenție necorespunzătoare. Se plângea în special de supraaglomerare, de lipsa luminii naturale, de lipsa aerisirii camerelor, de prezența saltelelor, potrivit acestuia, foarte uzate și infestate cu ploșnițe, de condițiile de igienă precare și de locurile neadecvate desemnate pentru păstrarea și consumarea hranei.

6. La 28 noiembrie 2013, al doilea reclamant a fost plasat în arest preventiv în arestul central al poliției din București, înainte de a fi privat de libertate succesiv în penitenciarele Rahova (2013-2015), Colibași (2015), Jilava (2015-2016) și Giurgiu (2016-2018) pentru a executa pedeapsa cu închisoarea de cinci ani, patru luni și 15 zile la care fusese condamnat. Se plângea de condițiile de detenție îndurate în toate aceste penitenciare și în special de supraaglomerare, de numărul insuficient de paturi, de lipsa pereților pentru a separa toaletele de restul camerei, de dimensiunile reduse ale spațiului disponibil pentru plimbări, de lipsa programelor socio-culturale și educative, de lipsa aerisirii camerelor, de lipsa încălzirii, de prezența insectelor, de hrana neadecvată, de prezența șobolanilor și de apa curentă care era nepotabilă.

2. Liberarea reclamanților ca urmare a aplicării în cazul lor a Legii nr.169/2017

a) Legea nr. 169/2017

7. La 18 iulie 2017 a fost adoptată Legea nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate. Această lege introducea în legislația românească un mecanism care făcea ca persoanele private de libertate în condiții necorespunzătoare să beneficieze de o compensare sub forma unei reduceri a pedepsei. Legea prevedea mai exact că, pentru fiecare perioadă de 30 de zile

executate în condiții de detenție necorespunzătoare, șase zile erau scăzute din durata totală a pedepsei, ceea ce avea ca efect, pe lângă reducerea pedepsei totale de executat, scurtarea termenului de eligibilitate pentru liberarea condiționată a beneficiarilor acestei măsuri (infra, pct. 10).

b) Punerea în libertate a primului reclamant

8. La 15 noiembrie 2017, când se afla în Penitenciarul Codlea din 28 aprilie 2015, primul reclamant a beneficiat de o măsură de liberare condiționată. Din documentele furnizate de Administrația Națională a Penitenciarelor („ANP“) reiese că acesta a beneficiat, în temeiul Legii nr. 169/2017, de o reducere automată a pedepsei cu 324 de zile în urma calculării numărului de zile în care a fost deținut în condiții contrare art. 3 din Convenție. Această reducere a pedepsei a devansat cu două luni și 6 zile data la care urma să devină eligibil pentru liberarea condiționată (la 26 octombrie 2017 în loc de 1 ianuarie 2018) și a dus implicit la punerea sa în libertate anticipată.

c) Punerea în libertate aceluia de al doilea reclamant

9. Executarea pedepsei aplicate celui de al doilea reclamant s-a încheiat la 15 aprilie 2018, dată la care aceasta a fost considerată executată în întregime. Din documentele prezentate de ANP reiese că cel de al doilea reclamant a beneficiat, în temeiul Legii nr. 169/2017, de o reducere automată a pedepsei cu 318 zile în urma calculării numărului de zile în cursul cărora fusese deținut în condiții contrare art. 3 din Convenție. Reducerea pedepsei i-a permis să fie pus în libertate la 15 aprilie 2018 în loc de 27 februarie 2019, având în vedere că pedeapsa sa fusese considerată executată în întregime, fără ca acesta să fi avut nevoie să ceară să beneficieze de liberarea condiționată.

B. Dreptul intern relevant

10. Legea nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate, adoptată la 18 iulie 2017, a intrat în vigoare la 19 octombrie 2017 și a fost abrogată la 20 decembrie 2019 prin Legea nr. 240/2019. Dispozițiile relevante în speță din Legea nr. 169/2017, în vigoare la momentul faptelor, aveau următorul conținut:

Articolul I

„[...] După articolul 55 se introduce un nou articol, articolul 55¹, cu următorul cuprins:

Articolul 55¹

Compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare

(1) La calcularea pedepsei executate efectiv se are în vedere, indiferent de regimul de executare a pedepsei, ca măsură compensatorie, și executarea pedepsei în condiții necorespunzătoare, caz în care, pentru fiecare perioadă de 30 de zile executate în condiții necorespunzătoare, chiar dacă acestea nu sunt consecutive, se consideră executate, suplimentar, 6 zile din pedeapsa aplicată.

DECIZIA DÎRJAN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI ȘI ȘTEFAN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(2) În sensul prezentului articol, se consideră condiții necorespunzătoare cazarea unei persoane în oricare centru de detenție din România care a avut lipsuri la condițiile impuse de standardele europene.

(3) În sensul prezentului articol, se consideră executare a pedepsei în condiții necorespunzătoare cazarea în oricare dintre situațiile următoare:

a) cazarea într-un spațiu mai mic sau egal cu 4 mp/deținut, care se calculează, excluzând suprafața grupurilor sanitare și a spațiilor de depozitare a alimentelor, prin împărțirea suprafeței totale a camerelor de deținere la numărul de persoane cazate în camerele respective, indiferent de dotarea spațiului în cauză;

b) lipsa accesului la activități în aer liber;

c) lipsa accesului la lumină naturală sau aer suficient ori disponibilitatea de ventilație;

d) lipsa temperaturii adecvate a camerei;

e) lipsa posibilității de a folosi toaleta în privat și de a se respecta normele sanitare de bază, precum și cerințele de igienă;

f) existența infiltrațiilor, igrasiei și mucegaiului în pereții camerelor de detenție.

(4) Dispozițiile alin. (3) se aplică în mod corespunzător și la calcularea pedepsei executate efectiv ca măsură preventivă/pedeapsă în centrul de reținere și arestare preventivă în condiții necorespunzătoare.

(5) În sensul prezentului articol, nu se consideră executare a pedepsei în condiții necorespunzătoare ziua sau perioada în care persoana a fost:

a) internată în infirmerii din cadrul locurilor de deținere, în spitale din rețeaua sanitară a Administrației Naționale a Penitenciarelor, a Ministerului Afacerilor Interne sau din rețeaua sanitară publică;

b) în tranzit.

(6) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul în care persoana a fost despăgubită pentru condiții necorespunzătoare de detenție, prin hotărâri definitive ale instanțelor naționale sau ale Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru perioada pentru care s-au acordat despăgubiri și a fost transferată sau mutată într-un spațiu de detenție având condiții necorespunzătoare.

(7) Beneficiul aplicării dispozițiilor alin. (1) nu poate fi revocat.

(8) Perioada pentru care se acordă zile considerate ca executate în compensarea cazării în condiții necorespunzătoare se calculează începând cu 24 iulie 2012. [...].”

Articolul II

„(1) În termen de 5 zile lucrătoare de la intrarea în vigoare a prezentei legi, la nivelul fiecărei unități penitenciare se va desemna Comisia de evaluare a condițiilor de detenție, în raport cu fiecare clădire care are ca destinație spații de cazare pentru persoanele private de libertate.”

Articolul III

„În termen de 10 zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Comisia prevăzută la art. II va efectua un inventar al clădirilor cu destinația spații de cazare pentru persoane private de libertate existente la nivelul unității.”

Articolul IV

DECIZIA DÎRJAN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI ȘI ȘTEFAN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

„(1) În termen de 45 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Comisia prevăzută la art. II va efectua o analiză a clădirilor menționate la art. III pentru a stabili care dintre acestea sunt sub incidența art. 55¹ alin. (3) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, privind condițiile necorespunzătoare de detenție.

(2) Din punctul de vedere al criteriului enunțat la art. 55¹ alin. (3) lit. a) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, Comisia va efectua analiza luând în calcul indicele lunar mediu de supraaglomerare aferent fiecărei clădiri analizate.

(3) Din punctul de vedere al criteriului enunțat la art. 55¹ alin. (3) lit. b) și f) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, Comisia va efectua analiza și în raport cu existența unor hotărâri ale instanțelor naționale sau internaționale, în sensul constatării deficiențelor la nivelul spațiilor exterioare aferente clădirilor analizate, respectiv al celor interioare.

(4) Din punctul de vedere al criteriului enunțat la art. 55¹ alin. (3) lit. c) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, Comisia va efectua analiza în funcție de standardele naționale în materie.

(5) Din punctul de vedere al criteriului enunțat la art. 55¹ alin. (3) lit. d) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, pentru perioada 24 iulie 2012 și până la intrarea în vigoare a prezentei legi, Comisia va efectua analiza în raport cu programul de furnizare a agentului termic, corespunzător anotimpului rece. Pentru perioada de după intrarea în vigoare a prezentei legi asigurarea temperaturii adecvate se va determina prin măsurători zilnice la nivelul clădirilor.

(6) Din punctul de vedere al criteriului enunțat la art. 55¹ alin. (3) lit. e) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, Comisia va efectua analiza în raport cu existența unui grup sanitar cu ușă și sistem de închidere, cu respectarea standardelor naționale privind normele sanitare, precum și a celor care impun asigurarea drepturilor aferente igienei individuale și colective pentru persoanele private de libertate.

(7) Situația centralizată a clădirilor care sunt necorespunzătoare din punctul de vedere al condițiilor de detenție va fi aprobată prin ordin al ministrului justiției, în termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(8) Situația prevăzută la alin. (7) va fi reactualizată anual, în aceleași condiții, până la data de 1 mai a fiecărui an.”

Articolul V

„(1) În termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Biroul evidență și organizarea muncii din cadrul fiecărei unități va deschide o fișă de evidență pentru fiecare persoană privată de libertate în care vor fi consemnate clădirile în care a fost cazată pe parcursul pedepsei.

(2) Pentru persoanele private de libertate care au început executarea pedepsei înainte de 24 iulie 2012 fișa prevăzută la alin. (1) va cuprinde numai informațiile relevante ulterioare acestei date.

(3) În termenul prevăzut la alin. (1) Biroul evidență și organizarea muncii va efectua calculul zilelor câștigate în raport cu perioada executării pedepsei în condiții necorespunzătoare de detenție, în raport cu art. 55¹ alin. (1) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare.”

Articolul VI

„(1) Prevederile prezentei legi se aplică în mod corespunzător minorilor care execută măsuri educative în centre de detenție, în centre educative sau în penitenciare, precum și

minorilor care au executat pedepse în penitenciare potrivit Legii nr. 15/1968 privind Codul penal al României, cu modificările și completările ulterioare, și care execută, la data intrării în vigoare a prezentei legi, măsuri educative în centrele de detenție, în aplicarea art. 21 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările ulterioare.

(2) Prevederile prezentei legi se aplică în mod corespunzător persoanei condamnate aflate temporar, la solicitarea organelor judiciare, în centrele de reținere și arestare preventivă potrivit art. 45 alin. (6) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, și persoanei private de libertate care a executat în condițiile art. 55¹ alin. (2) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, pedepse și/sau măsuri privative de libertate în centre de reținere și arestare preventivă, în situația în care față de aceasta se dispune o pedeapsă privativă de libertate și nu a fost despăgubită pentru condiții necorespunzătoare de detenție, prin hotărâri definitive ale instanțelor naționale sau ale Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru această perioadă. “.

11. Partea relevantă în speță din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate se citește astfel:

Articolul 97

Procedura de acordare a liberării condiționate

„(1) Liberarea condiționată se acordă potrivit procedurii prevăzute în Codul de procedură penală, la cererea persoanei condamnate sau la propunerea comisiei pentru liberare condiționată.”

12. Partea relevantă în speță din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate, intrat în vigoare la 11 aprilie 2016, se citește astfel:

Articolul 205

„(1) Comisia pentru liberare condiționată se întrunește, de regulă, săptămânal [...].”

C. Documentele relevante ale Consiliului European

13. La 15 martie 2018, Serviciul pentru executarea hotărârilor Curții, făcând referire la executarea hotărârii-pilot *Rezmiveș și alții împotriva României*, (nr. 61467/12 și alte 3, 25 aprilie 2017), a evaluat măsurile generale adoptate în vederea executării a 93 de cauze care erau îndreptate împotriva României și aveau ca obiect în principal supraaglomerarea și condițiile materiale de detenție din unitățile penitenciare și din centrele de reținere și arestare preventivă ale poliției [grupul de cauze *Bragadireanu* (nr. 22088/04) și *Rezmiveș și alții* (citată anterior)]. Această evaluare se citește după cum urmează în părțile relevante în speță:

„[...] La 25 ianuarie 2018, autoritățile au prezentat o versiune a planului lor anterior de acțiune [...]. Aceste informații și cele disponibile public asupra ratei de ocupare din penitenciare se pot rezuma după cum urmează:

1) Măsuri pentru sistemul penitenciar

Situația actuală: În urma reformei din 2014 a politicii statului privind acțiunea penală și în domeniul penologiei, indicele de ocupare a unităților penitenciare a trecut de la 164% în

ianuarie 2015 la 138% în august 2017. Tendința s-a accentuat ca urmare a aplicării măsurilor compensatorii introduse în iulie 2017 (a se vedea infra) și, la 16 ianuarie 2018, indicele de ocupare a acestor unități era de 122,80%.

[...] 3) *Căi de atac*

Latura compensatorie: Dispozițiile legislative adoptate în iulie 2017 prevăd o reducere de 6 zile a pedepsei pentru 30 de zile petrecute în condiții necorespunzătoare de detenție începând din 24 iulie 2012. În acest scop, autoritățile evaluează din oficiu situația deținuților pe baza inventarului clădirilor care nu oferă condiții corespunzătoare de viață [pentru mai multe detalii, a se vedea DH-DD(2018)90]. Între octombrie și decembrie 2017, aplicarea acestei măsuri a dus la liberarea definitivă a 921 de deținuți și la liberarea condiționată anticipată a altor 2 718 deținuți.

Autoritățile examinează în prezent punerea în aplicare a unui recurs care să ofere o despăgubire bănească persoanelor care nu au beneficiat sau nu vor putea beneficia de o reducere a pedepsei și care au sesizat sau pot sesiza Curtea Europeană cu plângeri care privesc condițiile lor de detenție.

Analiza Secretariatului

[...] b. Recursul compensatoriu: evoluțiile recente sunt foarte bune. Persoanele deținute în condiții necorespunzătoare beneficiază de o reducere a pedepsei care le este explicit acordată pentru a repara încălcarea art. 3 din Convenție și are un impact măsurabil asupra cuantumului pedepsei (*Stella și alții*, pct. 59-60). Pentru persoanele care nu au beneficiat sau nu vor putea beneficia de această reducere, se studiază acordarea unei despăgubiri pecuniare, cu obiectivul de a permite „repatrierea” cererilor pendinte în fața Curții Europene și pentru a preveni introducerea de noi cereri. Este important ca această muncă să ajungă rapid la rezultate concrete.”

14. Cu ocazia celei de-a 1310-a reuniuni a delegaților miniștrilor, din 13-15 martie 2018 (DH), Comitetul de Miniștri a evaluat măsurile generale adoptate în vederea executării a 93 de cauze care erau îndreptate împotriva României și aveau ca obiect în principal supraaglomerarea și condițiile materiale de detenție din unitățile penitenciare și din centrele de reținere și arestare preventivă [grupul de cauze *Bragadireanu* (citat anterior) și *Rezmiveș și alții* (citată anterior)] și a pronunțat următoarea decizie care prevede următoarele în părțile relevante în speță:

„Delegații

[...]

Cu privire la măsurile generale

[...]

4. subliniază cu satisfacție impactul pozitiv al măsurilor adoptate pentru a combate suprapopularea din penitenciare; având în vedere importanța consolidării durabile a acestei tendințe, încurajează autoritățile să urmărească aplicarea pe scară largă a supravegherii electronice, având grijă totodată ca o asemenea măsură să poată contribui în mod efectiv la obiectivul urmărit; cheamă autoritățile să se asigure că Serviciul de Probațiune dispune rapid de toate resursele necesare pentru a-și putea îndeplini efectiv atribuțiile și a contribui astfel la strategia amplă de luptă împotriva suprapopulării din penitenciare;

7. constată cu satisfacție că autoritățile au permis o reparație efectivă sub forma reducerii pedepsei pentru persoanele care execută detenția în condiții contrare art. 3; încurajează munca legislativă în desfășurare care vizează instituirea unei compensații pecuniare pentru

cei care nu au beneficiat de o reducere a pedepsei și care au sesizat sau pot sesiza Curtea Europeană cu cereri care privesc condițiile lor de detenție;

[...].”

CAPĂT DE CERERE

15. Reclamanții susțin că respectivele lor condiții de detenție din penitenciarele Miercurea Ciuc, Rahova, Mioveni-Colibași, Jilava și Giurgiu și în arestul central al poliției din București constituie tratamente inumane și degradante, contrare art. 3 din Convenție.

ÎN DREPT

A. Cu privire la conexarea cererilor

16. Având în vedere similitudinea obiectului cererilor, Curtea consideră potrivit să dispună conexarea lor, conform art. 42 § 1 din regulamentul său.

B. Cu privire la capătul de cerere al reclamanților

17. Potrivit reclamanților, condițiile de detenție necorespunzătoare la care ar fi fost supuși în centrele în care au fost deținuți (supra, pct. 5 și 6) constituie tratament inuman și degradant.

Aceștia invocă art. 3 din Convenție, redactat după cum urmează:

„Nimeni nu poate fi supus torturii și nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

1. Argumentele părților

18. Guvernul ridică o excepție de tardivitate a cererii introduse de primul reclamant. Susține în special că detenția acestuia în Penitenciarul Miercurea Ciuc, ale cărui condiții necorespunzătoare erau denunțate de persoana în cauză, s-a încheiat la 15 octombrie 2014, data transferării sale la Penitenciarul Codlea, și că cererea sa a fost introdusă la 14 aprilie 2015, și anume în afara termenului de șase luni prevăzut la art. 35 din Convenție.

19. Guvernul invocă și pierderea calității de victimă a celor doi reclamanți. Arată, în această privință, că cei doi au obținut la 15 noiembrie 2017 și la 15 aprilie 2018, respectiv, punerea în libertate înainte de termen prin aplicarea Legii nr. 169/2017, care acorda o reducere a pedepsei deținuților care, la fel ca reclamanții, înduraseră condiții de detenție necorespunzătoare (supra, pct. 10).

20. Primul reclamant nu formulează nicio observație pe tema excepțiilor ridicate de Guvern. Al doilea reclamant susține că Legea nr. 169/2017 nu acoperea perioada scursă între data încarcerării sale (supra, pct. 5) și data sesizării Curții (la 4 ianuarie 2016) și că, astfel, avea totuși calitatea de victimă, în sensul art. 34 din Convenție.

2. Motivarea Curții

21. Curtea nu este chemată să se pronunțe asupra excepției Guvernului întemeiată pe tardivitatea cererii introduse de primul reclamant (supra, pct. 18), întrucât reclamantii oricum își pierduseră calitatea de „victime“ din următoarele motive.

a) Principii generale

22. Curtea reamintește că, în primul rând, autoritățile naționale sunt cele care trebuie să remedieze o pretinsă încălcare a Convenției. În această privință, Curtea reamintește că problema dacă un reclamant poate susține că este victima pretinsei încălcări se pune în toate etapele procedurii în ceea ce privește Convenția [*Kurić și alții împotriva Sloveniei* (MC), nr. 26828/06, pct. 259, CEDO 2012 (extrase)]. În plus, Curtea amintește că o decizie sau o măsură favorabilă reclamantului nu este suficientă, în principiu, pentru a-i retrage acestuia calitatea de victimă, cu excepția cazului în care autoritățile naționale au recunoscut, în mod explicit sau în esență, apoi au reparat în mod adecvat și suficient încălcarea Convenției [*Scordino împotriva Italiei* (nr. 1) (MC), nr. 36813/97, pct. 180 și 193, CEDO 2006-V și *Murray împotriva Țărilor de Jos* (MC), nr. 10511/10, pct. 83, 26 aprilie 2016]. Numai în cazurile în care sunt îndeplinite aceste două condiții, natura subsidiară a mecanismului de protecție oferită de Convenție se opune unei analize a cererii (*Albayrak împotriva Turciei*, nr. 38406/97, pct. 32, 31 ianuarie 2008).

b) Aplicarea acestor principii în speță

23. În speță, Curtea observă că cei doi reclamanți au beneficiat de o punere în libertate înainte de termen (supra, pct. 8 și 9) în urma adoptării de către autoritățile naționale a Legii nr. 169/2017 pentru modificarea Legii nr. 253/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate (supra, pct. 10). Pentru a stabili dacă reclamanții din speță pot să susțină în continuare că sunt victimele încălcării art. 3 din Convenție, Curtea trebuie mai întâi să analizeze dacă a existat, în cauzele în discuție, o recunoaștere explicită sau în esență a încălcării Convenției (supra, pct. 22).

24. Curtea observă mai întâi că Legea nr. 169/2017 institua o compensare sub forma unei reduceri a pedepsei de executat acordată în mod expres deținuților care, precum reclamanții, erau expuși unor condiții de detenție necorespunzătoare, în perioada dintre 24 iulie 2012 și 20 decembrie 2019, în diferite unități penitenciare și/sau centre de reținere și arestare preventivă ale poliției [art. 55¹ alin. (1)-(3) din Legea nr. 254/2013 și art. IV alin. (5), din Legea nr. 169/2017, citate supra, pct. 10)].

25. În vederea identificării unităților penitenciare și/sau a centrelor de reținere și arestare preventivă ale poliției care îi expuneau pe deținuți unor condiții de detenție necorespunzătoare, mecanismul de compensare prevedea analizarea mai multor criterii de către o comisie de evaluare instituită în mod special de legiuitor: spațiul vital, posibilitatea de a practica activități în afara camerelor,

lumina, ventilația și temperatura camerelor, folosirea toaletei și respectarea igienei, precum și starea pereților camerelor de detenție [art. 55¹ alin. (3) lit. a)-f) din Legea nr. 254/2013, citat supra, pct. 10]. Rezultatul analizei permitea Biroului evidență și organizarea muncii să efectueze calculul zilelor cu care se reduce pedeapsa pentru persoanele deținute în condiții de detenție necorespunzătoare (art. II-IV din Legea nr. 169/2017, citate supra, pct. 10).

26. În afară de aceasta, Curtea reține că analiza situației deținuților era făcută potrivit standardelor care decurg din jurisprudența în materia art. 3 din Convenție [a se vedea, în acest sens, jurisprudența citată în *Neshkov și alții împotriva Bulgariei* (nr. 36925/10 și alte 5, pct. 187 și 225-243, 27 ianuarie 2015) și standardele minime în materie de condiții de detenție citate în cauza *Rezmiveș și alții împotriva României* (nr. 61467/12 și alte 3, pct. 42-43 și 48-50, 25 aprilie 2017)].

27. În speță, având în vedere, specificul mecanismului de compensare instituit de legiuitor, Curtea concluzionează că a fost îndeplinită prima condiție pentru pierderea calității de victime a reclamanților. Curtea observă că recunoașterea încălcării art. 3 din Convenție s-a făcut în esență, prin Legea nr. 169/2017, al cărei scop era să îi despăgubească pe reclamanți pentru perioada în care au fost privați de libertate în condiții contrare acestei dispoziții.

28. Curtea trebuie în continuare să analizeze dacă a fost îndeplinită a doua condiție care permite să se concluzioneze că a fost pierdută calitatea de victimă, și anume repararea adecvată și suficientă a încălcării Convenției (supra, pct. 22). Astfel, Curtea constată că Legea nr. 169/2017 a introdus o compensare sub forma unei reduceri a pedepsei cu 6 zile pentru fiecare perioadă de 30 de zile de detenție în condiții necorespunzătoare [art. 55¹, alin. (1) din Legea nr. 253/2013, citat supra, pct. 10]. Reamintește, în această privință, că a hotărât deja că o reducere a pedepsei echivalentă cu o zi pentru fiecare perioadă de zece zile de detenție incompatibilă cu Convenția constituia o reparație corespunzătoare în măsura în care, între altele, impactul acesteia asupra cuantumului pedepsei persoanei în cauză era măsurabil [a se vedea, în special, *Stella și alții împotriva Italiei* (dec.), nr. 49169/09, pct. 58-60, 16 septembrie 2014]. Aceste considerații se aplică *a fortiori* în cauza de față, în care dispozițiile legislative ale statului pârât oferă o reducere de pedeapsă de trei ori mai mare.

29. În plus, recunoașterea acestei reduceri se făcea de către Biroul evidență și organizarea muncii [art. V alin. (3) din Legea nr. 169/2017, citat supra, pct. 10] și beneficiul direct al reducerii era punerea în libertate înainte de termen a deținuților. Curtea observă și faptul că, în dreptul românesc, procedura de liberare condiționată este inițiată fie de persoanele în cauză, fie de Comisia pentru liberare condiționată (art. 97 din Legea nr. 254/2013, citat supra, pct. 11) și că analiza cererilor de liberare condiționată se face, de regulă, săptămânal (art. 205 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, citat supra, pct. 12).

30. În speță, contrar argumentelor prezentate de cel de al doilea reclamant (supra, pct. 20), Curtea subliniază că reclamantului a primit, în condițiile Legii nr. 169/2017, o reducere automată a pedepsei cu 318 zile în compensare pentru durata totală a detenției sale în condiții de detenție necorespunzătoare (supra,

pct. 9). Curtea evidențiază și că primul reclamant a beneficiat, în aceleași condiții, de o reducere cu 324 de zile a pedepsei (supra, pct. 8).

31. Curtea constată, de asemenea, că respectivele compensații din speță, explicit acordate pentru a repara încălcarea art. 3 din Convenție (supra, pct. 27), au avut ca efect direct punerea în libertate înainte de termen a reclamanților, și prin urmare au împiedicat continuarea încălcării pretinse (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ananyev și alții împotriva Rusiei*, nr. 42525/07 și 60800/08, pct. 97, 10 ianuarie 2012).

32. Deși recursul compensatoriu instituit în cauză de autoritățile naționale nu a cunoscut decât o aplicare temporară, Curtea observă că acesta a fost evaluat pozitiv de Comitetul de Miniștri. Sub acest aspect, Curtea face trimitere la analiza Secretariatului Comitetului de Miniștri care confirmă că reducerea pedepsei avea un impact măsurabil asupra cuantumului pedepsei și contribuia la scăderea suprapopulării din penitenciare (supra, pct. 13). La fel, Comitetul de Miniștri a subliniat caracterul efectiv al măsurilor compensatorii instituite prin Legea nr. 169/2017 pentru persoanele aflate în detenție în condiții necorespunzătoare (supra, pct. 14).

33. În speță, ținând seama de faptul că autoritățile naționale au recunoscut în esență încălcarea în cauză și au reparat-o în manieră adecvată și suficientă (supra, pct. 22), Curtea consideră că reclamanții nu mai pot să susțină că sunt victimele faptelor de care se plâng, și anume condițiile necorespunzătoare în care au fost privați de libertate.

34. Rezultă că aceste cereri sunt incompatibile *ratione personae* cu dispozițiile Convenției în sensul art. 35 § 3 lit. a) și trebuie respinse în temeiul art. 35 § 4.

Pentru aceste motive, în unanimitate, Curtea

decide să conexeze cererile;

declară cererile inadmisibile.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 28 mai 2020.

Andrea Tamiatti
Grefier

Jon Fridrik Kjølbro
Președinte